

SKRIFTLIGT SPÖRSMÅL 233/1999 rd

Behoven att komplettera strafflagstiftningen på grund av pälsfarmsråderna

Till riksdagens talman

De relativt lindriga domar förövare av så kallade pälsfarmsråder har dömts till har väckt förundran. Brottsrubriceringen har varit skadegörelse. Ett problem i sammanhanget är att försök inte är straffbart. Detta motiveras med att det är fråga om ett effektdelikt, där skadans omfattning är central vid bedömningen av klandervärdheten. I ett svar till ett skriftligt spörsmål (1192/1998) om denna problematik inlämnat av riksdagsman Henrik Lax m.fl. noterar justitieminister Jussi Järventaus att det är ett problem att man vid straffmätning i fall av pälsfarmsråder inte i full utsträckning kan beakta motiven för gärningarna. Detta problem och en komplettering av strafflagen genom en bestämmelse som i sig skulle

trygga rätten till näringsutövning utreds enligt svaret vid justitieministeriet.

Hänvisande till det ovan anförda får vi i den ordning 37 § 1 mom. riksdagsordningen föreskriver till vederbörande medlem av statsrådet ställa följande spörsmål:

I vilket skede befinner man sig i utredningen som rör kompletteringar av strafflagen på grund av pälsfarmsråderna, och

vad ämnar regeringen göra för att försäkra sig om att kompletteringarna bidrar till att öka säkerheten för pälsfarmerna?

Helsingfors den 15 juni 1999

Ulla-Maj Wideroos /sv
Nils-Anders Granvik /sv

KIRJALLINEN KYSYMYS 233/1999 vp**Rikoslain täydentämistarve turkistarhauskujen vuoksi*****Eduskunnan puhemiehelle***

Niin sanottujen turkistarhauskujen tekijöiden saamat suhteellisen lievät tuomiot ovat herättäneet hämmästyksiä. Rikosnimikkeenä on ollut vahingonteko. Ongelmallista tässä yhteydessä on, että yritys ei ole rangaistava. Tätä perustellaan sillä, että kyse on seurausrikoksesta, jossa vahingon suuruus on keskeinen moitittavuutta arvioitaessa. Vastauksessaan edustaja Henrik Laxin /r ym. näitä ongelmia käsittelevään kirjalliseen kysymykseen (KK 1192/1998 vp) oikeusministeri Jussi Järventaus toteaa, että ongelmana on pidetty sitä, ettei tekojen motiivia ole täysin voitu ottaa huomioon rangaistuksia mitattaessa. Tätä ongelmaa ja rikoslain täydentämistä säännöksellä, joka sellaisenaan suojaisi oikeutta elinkeinon

harjoittamiseen, selvitetään vastauksen mukaan oikeusministeriössä.

Edellä olevan perusteella ja valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momenttiin viitaten esitämme kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Missä vaiheessa on selvitys rikoslain täydentämiseksi turkistarhauskujen osalta, ja

mitä hallitus aikoo tehdä varmistaakseen, että täydennykset lisäävät turkistarhojen turvallisuutta?

Helsingissä 15 päivänä kesäkuuta 1999

Ulla-Maj Wideroos /r
Nils-Anders Granvik /r

Eduskunnan puhemiehelle

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa Te, Rouva puhemies, olette toimittanut valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi kansanedustaja Ulla-Maj Wideroosin /r ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 233/1999 vp:

Missä vaiheessa on selvitys rikoslain täydentämiseksi turkistarhaiskujen osalta, ja

mitä hallitus aikoo tehdä varmistaakseen, että täydennykset lisäävät turkistarhojen turvallisuutta?

Vastauksena kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Oikeusministeriössä tehdyssä selvitystyössä hahmottui neljä erilaista tapaa, joilla turkistarhaiskuihin sovellettavaa rikoslainsäädäntöä voitaisiin täydentää. Esillä oli ensinnäkin ajatus itsenäisen, elinkeinon harjoittamisoikeuden loukkaamista koskevan säännöksen ottamisesta rikoslakiin. Toisena vaihtoehtona oli rikoslain pakottamissäännöksen täydentäminen siten, että siinä nimenomaisesti mainittaisiin elinkeinon harjoittamisen lopettaminen pakottamisen päämääränä ja että myös yritysasteelle jäänyt pakottaminen tulisi tosiasiaassa rangaistavaksi. Kolmantena mahdollisuutena oli yleisen rangaistuksen mittaamissäännöksen täydennys niin, että rikoksen motiivien merkitystä rangaistuksen mittaamisessa korostettaisiin. Kaikkiin näihin ratkaisumalleihin liittyy kuitenkin erilaisia ongelmia, joten niistä on toistaiseksi luovuttu. Sekä erityissäännös elinkeinon harjoittamisoikeuden loukkaamisesta että yleisen mittaamissäännök-

sen täydentäminen torjuttiin rikoslakiprojektin johtoryhmässä yksimielisesti.

Neljäs tapa täydentää rikoslakia liittyy hallituksen esitykseen yksityisyyden, rauhan ja kunnan loukkaamista koskevien rangaistussäännösten uudistamiseksi (239/1997), joka raukesi edellisillä valtiopäivillä. Rauenneen esityksen perusteella laadittua uutta esitysluonnosta on täydennetty siten, että uuden, luvaton tunkeutumista koskevan tunnusmerkistön mukaisen teon voisi tehdä törkeäksi omaisuuden vahingoittamistarcoitus. Uutta säännöstä voitaisiin soveltaa sellaisiin turkistarhaiskuihin, joissa omaisuutta ei vielä ole vahingoitettu. Eräissä alioikeusratkaisuissa tällaisiin tekoihin on sovellettu nykyisiä kotirauhasäännöksiä, mutta tämä tulkinta on riitautettu. Kaksi tapausta on parhaillaan hovioikeuskäsittelyssä.

Tuomittujen rangaistusten ankaruuteen turkistarhaiskuja vähentävänä keinona tulee suhtautua realistisesti. Iskut ovat luonteeltaan sellaista rikollisuutta, ettei uhkaavalla rangaistuksella liene suurta vaikutusta rikoksentelekoopäätöksen syntymiseen. Käytännössä todennäköisesti tehokkaampi keino tarhaiskujen vähentämisessä on suurentaa kiinnijäämisriskiä. Poliisi onkin pyrkinyt lisäämään kiinnijäämisriskiä muun muassa tehostamalla partiointia turkistarhojen lähettyvillä ja kokoamalla keskitetyn, valtakunnallisen tiedoston tarhaiskuista. Myös erityisiä tutkintaryhmiä on perustettu turkistarhaiskuja selvittämään. Rikosten selvittämistä tehostaa myös se, että telekuunteluoikeus ulotetaan suunnitelmien mukaan myös törkeiden vahingontekojen tutkintaan. Pakkokeinolain muutosta, joka sisältää telekuunteluoikeuden laajennuksen, valmistellaan parhaillaan oikeusministeriössä.

Helsingissä 7 päivänä heinäkuuta 1999

Oikeusministeri Johannes Koskinen

Till riksdagens talman

I det syfte 37 § 1 mom. riksdagsordningen anger har Ni, Fru talman, till vederbörande medlem av statsrådet översänt följande av riksdagsman Ulla-Maj Wideroos /sv m.fl. undertecknade skriftliga spörsmål SS 233/1999 rd:

I vilket skede befinner man sig i utredningen som rör kompletteringar av strafflagen på grund av pälsfarmsråderna, och

vad ämnar regeringen göra för att försäkra sig om att kompletteringarna bidrar till att öka säkerheten för pälsfarmerna?

Som svar på detta spörsmål får jag vördsamt anföra följande:

I det utredningsarbete som gjordes vid justitieministeriet kom man fram till fyra olika sätt på vilka den strafflagstiftning som skall tillämpas på pälsfarmsråderna kunde kompletteras. Det första alternativet som togs upp var tanken på att i strafflagen foga in en självständig bestämmelse om kränkning av rätten att idka näring. Det andra alternativet var att komplettera bestämmelsen om olaga tvång i strafflagen så att i den uttryckligen skulle nämnas olaga tvång i syfte att få någon att upphöra med att idka näring och att olaga tvång de facto redan i försöksstadiet skulle bli straffbart. Den tredje möjliga lösningen var att komplettera den allmänna bestämmelsen om straffmätning så att motivet för brottet skulle ges större vikt vid straffmätningen. Det ansluter sig emellertid ett antal problem till alla dessa lösningsmodeller och man har därför avstått från dem tills vidare. Både specialbestämmelsen om kränkning av rätten att idka näring och en kom-

plettering av den allmänna straffmättningsbestämmelsen förkastades enhälligt i ledningsgruppen för strafflagsprojektet.

Det fjärde sättet att komplettera strafflagen ansluter sig till regeringens proposition med förslag till revidering av straffbestämmelserna om kränkning av integritet och frid samt om ärekränkning (239/1997) som förföll i den förra riksdagen. I det nya propositionsutkastet som utarbetades utgående från den förkastade propositionen har den gärning som uppfyller rekvisitet för olaga intrång kompletterats med en ny bestämmelse om att gärningen kan betraktas som grov om avsikten med den har varit att förorsaka skada på egendom. Den nya bestämmelsen kan tillämpas också vid pälsfarmsråder när egendomen ännu inte tillfogats skada. I vissa underrättsbeslut har man på gärningar som dessa tillämpat de nuvarande bestämmelserna om hemfridsbrott, men denna tolkning har bestridits. Två fall behandlas som bäst i hovrätten.

Man bör förhålla sig realistiskt till möjligheterna att använda stränga straff som ett medel för att motarbeta pälsfarmsråderna. Råderna utgör den typ av brottslighet att straffhotet inte torde ha någon större effekt på själva brottsbeslutet. I praktiken torde en ökad risk för att bli fast vara ett effektivare medel för att förhindra pälsfarmsråder. Polisen har också strävat efter att öka risken för att bli fast bland annat genom att intensifiera patrulleringen vid pälsfarmerna och genom att utarbeta ett riksomfattande register över pälsfarmsråder, likaså har man bildat särskilda undersökningsgrupper för att utreda pälsfarmsråderna. Utredningen av brotten kunde effektiviseras också genom att såsom planerat utsträcka televakgränsningen till att gälla undersökning av grov skadegörelse. En ändring av tvångsmedels-

lagen som omfattar utvidgad teleavlyssningsrätt
bereds som bäst vid justitieministeriet.

Helsingfors den 7 juli 1999

Justitieminister Johannes Koskinen

